

Metsalindude laulud ja hüüud

TIINA TOMINGAS

Kui me ka sulekandjaid laulu järgi üldse ei tea, siis on vast kägu see lind, kelle kõige loodusvõõramgi inimene une pealt ära tunneks. Aga kas ikka alati? Võtkem raamatu vahelt plaat ja kuulakem korra 13. helipilti. Samal ajal võiksime lugeda, kuidas on raamatus käo häälsust iseloomustatud: „Algul isaslindu tunnuslik kukumine, siis emaskäo kilkamine.” Kui nüüd veel hoolega 40sekundilist heliriba kuulata, kuuleme ära ka selle imeliku vidina, mis oleks justkui pärit õudusfilmi pingetkruttivatest kaadritest.

Kujutage ette pimenevat metsa, kus laskub salapärase udu, praksatav oks – ja niimelt siis kostubki see emaslinnu õnnetuskululav hüüd. Nüüd me teame – see on ju kõigest kukulind kägu. Õelda aga surmalinnu kohta „kõigest” kägu, seda võivad vaid need, kes ei tea, et näiteks käo õuelend ennustas surma ja õnnetust. Tõsi, „Metsalindude” raamatus lindude rollile rahvausundis ei pühendata, mainitakse vaid seda, et erinevalt enamikust Euroopa keeltest on läänemeresoomlased linnule nime andnud hoopis isaskäo vähemtuntud käheda kähina järgi.

Kohe pärast käo kukkumist hakkab plaadil uhhuutama üks teine lind, kes on tuttav ka kõige pisemale põngerjale.

See on rahvakeeli öökull, teadusliku nimemega kakk. Raamatus on kirjeldatud kogunisti kaheksa kakulise häälsust, välimust ning toitumis- ja pesitsemistavasid. Kui erinevat häält need öised jahimehed teevad! Kui kassikaku ja händkaku häälsust kostab tõepoolest klassikalise uhhuuna, siis kodukaku mängulaul kõlab pigem naisterahva appikarjena ja värbkaku isaslind kiljub nagu noor neiu. Nii võib kakuliike tundma ennast nägemata, mis aga ongi ju pime-das metsas vähetõenäoline.

Teine perekond, keda on raske välimuse järgi määrata tagasihoidliku sulevärvi tõttu, on lehelinnud. See-eest on

Peale isaskäo kukkumise saab plaadilt kuulata ka emaskäo kilkamist.

FOTO: RAAMATUST

Metsalindude laulud ja hüüud
Hannu Jännes,
Owen Roberts
tõlkinud Eerik Leibak
64 lk, kõva köide
CD

Sekeldusi ikka juhtub

ÜLLE KIIVET
tõlkija

Ulf Starki esimene eesti keeles ilmunud raamat „Täitsapoiss” võitis oma vahvate tegelaste ja muheda huumoriga nii väikeste kui ka natuke suuremate lugejate südame.

„Ulf Stark on suurepärase loo esitaja. Sündmused tema raamatuis algavad juba esimesest kirjapandud reast ja kulgevad tempokalt kuni teose lõpuni. Kirjanik ei kasuta balastteksti, et raamatut kogukamaks ja muljetavaldavamaks teha,” kirjutab lastekirjanduse uurija Jaanika Palm Eesti Lastekirjanduse Keskusest. Ka bibliograaf Krista Kumberg tunnustas autorit: „Stark sõnadega ei priiska. Ta väljendab end humoorikalt, täpselt ja tabavalt. Mõne tema tähelepaneku peale tahaks püsti tõusta ja aplodeerida.”

Uues raamatus „Võidumees” jätkab kirjanik sama liini. Ka siin on peategelaseks täiesti tavaline kuueaastane poiss, kelle päev ootamatult seikluslikuks muutub. Ulfil ei ole plaaniski pahandust teha ega sekeldustesse sattuda, see lihtsalt juhtub nii. Kui vend läheb rattarallit vaatama ja vanemad pühapäevasele jalutuskäigule, siis peab Ulf ise endale kodus vahvat tegevust leidma. Ja seda ta juba oskab.

Talle meeldivad väga venna koomiksiraamatute tegelased – nad on

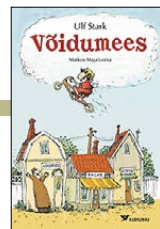

Raamatu pildid on joonistanud Markus Majaluoma, kes on üks Soome armastatumaid raamatuillustraatoreid ja on töötanud ka joonisfilmis.

tugevad ja julged, ehkki neil on natuke väikseks jäänud riided seljas. Vaevalt et neid julgeks keegi keelata oma õuest välja minna, ja rattarallit ei käi nad mitte vaatamas, vaid võitmas.

Aga miski ei takista ju ühte väikest poissi samasuguseks saamast, kui ta seda tõsiselt tahab. Ulf asubki õinal te gutsema. Temast saab tugev ja kiire Võidumees.

Võidumees
Ulf Stark
tõlkinud Ülle Kiivet
40 lk, kõva köide

ilmunud

90 tähtsamat okaspuud

Urmas Roht
252 lk, pehme köide

Raamatus on tutvustamiseks välja valitud 90 okaspuud, pannes süvendatult rõhku nende rikkalikule sordivalikule. Loomulikult on kaante vahele mahutatud vaid väike osa iga käsitletud okaspuuliigi sordivalikust, sest mitmel on sorte lausa sadu. Okaspuud on paljude aiapidajate lemmiktaimed ja tänuväärne haljastusmaterjal. Raamat on kirjutatud sihiga pöörata etteantud tagasihoidliku mahu juures veidigi rohkem tähelepanu okaspuude sortidele, neid fotodega illustreerides.

Talvega terveks. 4-5aastastele 6-7aastastele

Merje Jürisalu,
Luule Johanson
19 lk ja 15 lk
pehme köide

4-5- ja 6-7-aastastele mudilastele mõeldud töölehtede kogumik „Talvega terveks” on avaldatud samas sarjas nagu kogumikud „Sügisega sõbraks” ja „Kevadega metsa”. Neid koostades on lähtutud riiklikust õppekavast. Seekord hõlmavad ülesanded kolme alateemat: „Talvised mängud”, „Hoiian oma tervist” ning „Mina ja talv”.

Töölehed rikastavad ja kinnistavad laste teadmisi loodusest, talvest, hügieenist ja hammaste tervishoiust ning innustavad lapsi oma tervise eest hoolitsema.

Ülesanded on seotud matemaatikaga, keele ja kõne arendamisega. Lapsed õpivad hulki võrdlema, esemeid järjestama ja rühmitama, matemaatilisi kujundeid ära tundma jms.

Kogumik annab õpetajale võimaluse muuta õpe huvitavamaks ja mitmekülgsemaks. Lapsevanematel aitab kogumik lapsi arendada ja õpetada ning koos sisukalt aega veeta. Iga ülesande juures on lühike seletus, vajaduse korral juhendab täiskasvanu last.

Küllap sirgun

Mari Karilaid
76 lk

pehme köide

Lasteaias tuleb tihti lastele õpetada luuletusi nii temaatilistel pidudel esinemiseks, aastaegade iseloomustamiseks kui ka igapäevaelu kirjeldamiseks. Luuletuste lugemisega paraneb lapse diktsioon ja ka esinemisjulgus. Tänapäeval, mil juba lasteaiapäevad on harjunud saama ühepoolset infot ja meelelahutust pildilisel kujul arvatist, on sõnaga ja oma häälega sõbraks saamine igati teritatav. Raamatus pakutakse omi luuletusi, mis on sündinud otse laste keskel, nende jaoks ja rõõmuks. Luuletuste kõrvale on lisatud õppe- ja kasvatus-tegevuse valdkondadest ja mujaltki kirjandusest tähelepanekuid, soovitusi ja lisamaterjale ning tegevusi ka autori kogemustest, kuidas lõimida omavahel keel ja kirjandus, matemaatika, mina ja keskkond ning kunst.

Loomise kaudu iseendani

AIVE SINIKAS

Märjamaa gümnaasiumi klassiõpetaja

Meeli ning tajusid arendavaid mängu- ja kirjandusmaterjale, olgu need siis joonistamis- ja värvijuttude, paberil või nõõridega, oriori- ja kirigamis, käe rütmimängudes. Need saadavad meid keeles ja meeles. Mulle meeldib mõte, et meid saadab muinasjutuline kõiksus ning inimese oma elulood, mis ei lase vaele teele sattuda, vaid kutsuvad ikka ja jälle oma oskuste ja teadmiste varasalve täiendama. Kas pole väekas ja kõnekas?

Meie lapsed sünnivad muinasjutulisest kõiksusest üsnagi lugusid mitte toetavasse ellu. Norm on, et viisakal lapsel püsivad käed-jalad paigal, et need oma lugusid looma ei hakkaks, sest selle korralagedusega, mis nad tekitada võivad, ei saaks suured inimesed hakkama. Ja väike laps unustab peagi, et paelajupist kingal sai naeratav suu või kortsu volditud kommpaberist muinasjututegelane. Õpeasutused püüavad õpetada, kuidas joonistada ja maalida ning seda kõike ikka selle pilguga, et suur inimene aru saaks, mis on pildil. Püüdku normid nii palju kui tahavad vormida ühtviisi mõtlema, tegutsema, tajuma, tunnetama, sisemine sund leida vabadust oma lugude väljendamiseks jääb.

Väikesed lapsed vajavad lugusid, mille oskamine on peenmotoorikas, meelde jätmise sõrmeotstes. Lugusid, kus on kordused ja rütmid ning mis loovad

Väikesed lapsed vajavad lugusid, mille oskamine on peenmotoorikas, meelde jätmise sõrmeotstes.

turvatunde, jagavad vaikust, mis omakorda aitab lugudel lahti rulluda.

Kas poleks võimas, kui ema või isa võtaks taskust nõõrijupi või ostutšeki või lihtsalt oma kaks töökat kätt ja igavusest viriseva lapse rahustamiseks asuks põimima kassikangast, voltima rõõvilugu või lavastama toredaid näpümänge, kus põialdest saab hetkega ukselekk ja sõrmedest perekond, kes kokku hoiab, kallistab ja musitab. Muide, need lood jäävad väga hästi meelde, neis on mõte. Abiks meelde jätmisel on kordused, sõrmemälu, mõtestatud liigutused ja tegelaskuju loomine nappide vahenditega.

Aga kust vanu lugusid ja uusi ideid

võtta? Piret Kuke raamat „Käed aitavad kõnelda” sobib, kui soovid luua usaldusväärse õhkkonna iseendaga, klassitaie õpilastega või koguni siis, kui koorid lapsele apelsini. Lugude ja iseenda juurde juhatav see raamat loomise kaudu – käed aitavad kõnelda. Kõnele ja maailm muutub nähtavaks!

Käed aitavad kõnelda
Piret Kukke
84 lk, pehme köide

